

Psalm 81:6 – wat wordt er bedoeld met ‘Josef’?

In Psalm 81:5,6 staat:

Want dit is een wet in Israël,
een verordening van Jakobs God,
een inzetting, die Hij heeft ingesteld inzake Josef,
toen Hij optrok tegen het land Egypte ...

In de grondtekst staat Josef echter anders gespeld dan normaal, namelijk met een extra ‘h’. Dus niet als **jooséef**, maar als **j.hooséef**.

Omdat ik in de vertaling de standaard namenlijst van het NBG heb gebruikt, vallen dit soort subtiele spellingsverschillen weg. Maar het is toch interessant om aandacht te besteden aan het verschijnsel, dat ook in de Verantwoording werd genoemd. De vraag is natuurlijk, wat de achtergrond daarvan kan zijn.

De transliteratie en letterlijke vertaling zijn als volgt:

klé "chóq l.j.s.raa.éel hóe miSj.páaT l.eelohéi ja."aqóv "eédóet bl.j.hooséef Saamóo	want/hetgeen een decreet voor Israël datzelf een rechterlijke uitspraak van God van Jakob een vermaning in Jehosef hij heeft hem geplaatst
---	--

Josefs naam is natuurlijk sterk verbonden met de periode in Egypte, zijn naam staat echter ook voor het noordelijke koninkrijk. Hoe dan ook, alleen op deze ene plek wordt naam Josef apart wordt geschreven, **j.hooséef**.

Hebräisches und Chaldäisches Handwörterbuch van Julius Fürst geeft echter als verklaring:

- **j.hooséef** (für **jooséef**, mit Beibehaltung des *hey* von Hif.)’

Dat laatste roept vraagtekens op. Op zich is het woord **jooséef** inderdaad op zichzelf een **hif'il**, een oorzakelijke vorm van het werkwoord **jaasáf**, ‘vermeerderen, toevoegen’, en dan in de onvoltooiden tijd. Maar de kwalificatie ‘Beibehaltung’ veronderstelt dat het er ooit was, maar is weggefallen. Daarvan lijkt echter geen sprake; Psalm 81:6 is de enige plaats waar het zo wordt geschreven; de extra ‘h’ komt alleen op de reguliere plaatsen voor bij de infinitief en bij de voltooiden tijd.

Rabbi Avrohom Chaim Feuer citeert als verklaring voor de ingevoegde ‘h’ een passage uit de *Talmoed* over Josef en diens weigering om Potifars vrouw aan te raken:

- ‘Because he sanctified God’s Name, he merited that the letter *hey* from Gods Name should be added to his own, making it **j.hooséef**.’

Dat is natuurlijk een charmante verklaring. Ook al zijn er vraagtekens te plaatsen bij de vraag of het precies zo gelopen is, feit is dat de associatie bij voorlezers en luisteraars zonder twijfel in die richting zal zijn gegaan. Deze omschrijving definieert in ieder geval de associatie met Gods naam.

Interessant is Genesis 30:23,24; daar wordt de verklaring gegeven voor de naam **jooséef**: we vinden daar een woordspeling in twee complementaire uitdrukkingen:

1. de eerste: **aasáf elohiém** ... ‘hij heeft weggenomen, God’ (de smaad was weggenomen), het werkwoord in voltooiden tijd, en
2. als contrast de uitspraak **joséef j.h.w.h** ... ‘hij voegt toe, Jehovah’; het werkwoord in de onvoltooiden tijd.

Hoe is in deze laatste uitdrukking de Godsnaam dan aanwezig? Dat is door de letter ‘waw’, die nadrukkelijker als ‘oo’ wordt uitgesproken. De latere uitbreiding naar **j.hooséef** versterkt in ieder geval die associatie. Anders gezegd, dat **j.hooséef** bewust is bedoeld om nog specifiek te wijzen naar de Godsnaam, dat ligt erg voor de hand.

P. Schelling schrijft over deze kwestie in *De Asafpsalmen*:

- De schrijfwijze **j.hooséef** in Ps. 81:6 is uniek in het Oude Testament. Norin heeft kort geleden voorgesteld de **j.hóo-** namen jonger dan de **jóo-** namen te beschouwen; de **jóo-** namen overheersen in en de tijd vóór en de **j.hóo-** namen in de tijd na de ballingschap. De naam Jozef wijst in deze tekst allereerst op het verblijf van Israël in Egypte, doch kan daarnaast ook een verwijzing naar het Noordrijk impliceren. (...) Het is bijzonder in het oog springend, dat de naam Jozef in bredere betekenis alleen in de Asafbundel aanwezig is. De naam drukt in deze groep zowel Israël in Egypte als het Noordrijk (Midden-Kanaän) uit.

Schelling ziet het blijkbaar ook als een ‘theophorische naam’.

Laatst bijgewerkt: 2 juni 2010